

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Ірина ЧИКАРЕНКО

*д.держ.упр., професор,
завідувач кафедри державного управління
і місцевого самоврядування,
НТУ «Дніпровська політехніка»*

Тетяна МАМАТОВА

*д.держ.упр., професор,
професор кафедри державного управління
і місцевого самоврядування,
НТУ «Дніпровська політехніка»*

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ТА ГРОМАД

Децентралізаційні та інтеграційні процеси, що сьогодні поширюються в місцевому самоврядуванні України, є важливим фактором забезпечення керованого, результативного та збалансованого соціально-економічного розвитку територій та громад. Зарубіжний досвід підтверджує очевидну суспільну корисність інтегрованої діяльності суб'єктів місцевого самоврядування, головними перевагами чого є можливості спільного розв'язання нагальних проблем місцевого розвитку в усіх його аспектах; підвищення спроможності територіальних громад та, водночас, і конкурентоспроможності територій, на яких вони мешкають; забезпечення якості надання публічних (адміністративних, муніципальних) послуг; небайдужість та активність населення у вирішенні місцевих справ. Отже, нові вектори розвитку українського суспільства потребують істотної трансформації існуючих моделей публічноуправлінської діяльності на всіх рівнях – від загальнодержавного до місцевого, що обумовило і актуальність сучасних реформ, зокрема, децентралізації. Важливим у цьому контексті є, зокрема, виявлення факторів успіху та факторів ризику інтеграційних процесів у місцевому самоврядуванні, визначення напрямів їх подальшого розвитку в умовах швидких змін і трансформацій публічного управління, що відбуваються сьогодні в країні практично в усіх сферах суспільного життя.

Протягом останніх 20 років науково-дослідницька діяльність викладачів, аспірантів та докторантів кафедри державного управління і місцевого самоврядування навчально-наукового інституту державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (раніше – кафедр менеджменту та управління проектами, державного управління та місцевого самоврядування, економіки та регіональної економічної політики, права та європейської інтеграції та інших кафедр Дніпропетровського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України) була

спрямована на здійснення досліджень у сфері публічного управління та адміністрування, зокрема, з акцентом на розроблення науково-теоретичних засад та методико-технологічного забезпечення процесів управління регіональним та місцевим розвитком із використанням інноваційних підходів, моделей та інструментів, а також результатів вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду й кращих практик у різних сферах публічноуправлінської діяльності.

Так, аспірантами та докторантами навчально-наукового інституту державного управління лише за останній навчальний рік (2020/2021 н.р.) було захищено близько 20 дисертацій, зокрема, за такими актуальними напрямами та сферами діяльності:

- публічне управління інтелектуальним потенціалом регіону у контексті його сталого розвитку;
- формування та реалізація державної екологічної політики на регіональному рівні;
- удосконалення публічного управління системою суспільно-економічних відносин в територіальних громадах України;
- організаційні та нормативно-правові механізми державного управління в сфері децентралізації територій;
- публічне управління процесами підвищення якості життя територіальних громад;
- система надання публічних послуг в умовах децентралізації: методологічні засади;
- формування регіональної системи підтримки проектів місцевого розвитку;
- формування стратегічних і проєктних компетентностей посадових осіб місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади;
- удосконалення організаційно-технологічного забезпечення діяльності органів публічного управління;
- управління на основі моделей якості в місцевому самоврядуванні в Україні;
- модернізація адміністративних процесів в органах публічного управління в умовах цифрової трансформації суспільства;
- цифровізація публічних послуг органів самоорганізації населення в Україні;
- управління людськими ресурсами в сфері публічної служби України;
- удосконалення механізмів державного регулювання комунального сектора стоматологічної допомоги населенню в Україні;
- реформування публічного управління сферою туризму на регіональному рівні в умовах децентралізації в Україні;
- модернізація діяльності органів місцевого самоврядування щодо соціальної інтеграції осіб з інвалідністю в Україні та іншими напрямами й сферами публічноуправлінської діяльності.

Слід зазначити, що міжнародний досвід демонструє, що важливим інструментом підвищення ефективності місцевого самоврядування та забезпечення керованого соціально-економічного розвитку територій та громад є кластеризація

діяльності (кластеризація місцевих економік) на основі дотримання принципів концентрації – у межах локальної території; конкуренції – усередині кластера в боротьбі за споживача, за його завоювання та утримання; конкурентоспроможності – на ринку за рахунок високої продуктивності праці, обумовленої спеціалізацією і взаємодоповнюваністю учасників; кооперації – залученні споріднених галузей та місцевих владних та наукових інституцій для отримання синергетичного ефекту [1]. Сьогодні проблемам запровадження кластерної моделі розвитку територій присвячено значну кількість досліджень, але питання й досі не вирішено, тому його віднесено до одного з актуальних напрямів потенційних науково-дослідних робіт на кафедрі.

Слід зазначити, що інтегративні аспекти забезпечення соціально-економічного розвитку територій та громад передбачають не тільки формування кластерних структур управління з максимальним залученням інституцій громадянського суспільства та представників бізнесу до співробітництва на партнерських засадах для вироблення спільних політик та програм дій; а й звичайне партнерство, у т.ч. муніципальне та міжмуніципальне; формування бюджетів участі тощо. І сьогодні таке партнерство забезпечується, у першу чергу, повсюдним запровадженням стратегічних і проєктних технологій прийняття й реалізації публічноуправлінських рішень. Отримувана при цьому синергія ресурсів інституцій громадянського суспільства та місцевої влади з високою ймовірністю призводять до формування якісно нових, не властивих жодній зі сторін, рішень. Розробка компромісних цілей, які здатні консолідувати інтереси трьох сторін (влада, громадськість, бізнес), спільний пошук альтернативних шляхів їх досягнення та обрання найбільш ефективного рішення із максимальним залученням стейкхолдерів дозволяють, спираючись на явища малих впливів та резонансу, досягти синергетичних та мультиплікативних ефектів в управлінні соціально-економічним розвитком територій та громад [2 – 4].

Успішність проєктів і програм місцевого розвитку значною мірою залежить від рівня довіри, який спостерігається у середовищі проєкту чи програми, із критичною важливістю формування усіх вимірів довіри [5]. Зазначене актуалізує потребу у реалізації спеціальних освітніх програм галузі публічного управління та адміністрування та імплементації тематики розбудови довіри у ті, що вже реалізуються.

Ураховуючи науковий інтерес до тематики з розв'язання проблем публічного управління та адміністрування, науково-педагогічні працівники кафедри державного управління і місцевого самоврядування навчально-наукового інституту державного управління НТУ «Дніпровська політехніка» регулярно оновлюють і удосконалюють навчально-методичне забезпечення дисциплін, що викладаються на освітніх програмах «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» другого (магістерського) та третього (наукового) рівнів, і програм короткотермінового підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Триває також діяльність щодо розроблення нових освітніх програм, які спрямовані на забезпечення регіональних потреб сфери публічного управління.

Список використаних джерел

1. Чикаренко І. А. Формування системи управління інноваційним розвитком територіальних громад : монографія. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2014. 338 с.
2. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія / С. М. Серьогін, Ю. П. Шаров, Є. І. Бородін, Н. Т. Гончарук [та ін.] ; за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, Ю. П. Шарова. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2016. 276 с.
3. Децентралізація влади в Україні: оцінювання результатів формування та розвитку самодостатніх громад : монографія / за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, І. А. Чикаренко. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2018. 292 с.
4. Маматова Т.В., Чикаренко І.А. Забезпечення ефективності та оцінювання динаміки розвитку об'єднаних територіальних громад. *Інституціоналізація публічного управління в Україні: наук.-аналіт. доп.* / за заг. ред. М. М. Білинської, О. М. Петрось. Київ: НАДУ, 2019. С. 112–122.
5. Маматова Т. В. Довіра як ключова цінність проектного і програмного управління в публічній сфері. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права.* 2021. № 4. С. 5–10. URL: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.4.1>.

Отримано редакційною колегією: 16.02.2022.